

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:493

av Lotta Finstorp (M)

Kundvalsmodell inom kollektivtrafiken

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att utse försökslän för pilotstudie av kundvalsmodell i kollektivtrafiken och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Med kollektivtrafiklagen den 1 januari 2012 öppnades marknaden för kollektivtrafik. Denna marknadsöppning gör det möjligt att bedriva buss- och järnvägstrafik på kommersiella villkor. Sedan denna lag trädde i kraft har dock endast några få kommersiella nyetableringar tillkommit, vilka endast utgjort ett komplement för en avgränsad resenärsgrupp. En av orsakerna till denna högst begränsade effekt av marknadsöppningen är att huvuddelen av kollektivtrafiken upphandlas och skattesubventioneras till drygt hälften av kostnaderna, vilket utestänger kommersiella operatörer från marknaden.

Statens väg- och transportforskningsinstitut, VTI, har studerat möjligheterna att övergå från dagens offentliga subventionering av trafiken efter upphandling till att istället tillämpa en kundvalsmodell, där ersättning utgår per resenär till den operatör som bedriver trafik. Enligt VTI:s studie ”Marknadsöppning – och sen? Samhällsekonomisk analys av förutsättningarna för en stärkt kollektivtrafik” (2013) finns det skäl att anta resandet kan öka med en kundvalsmodell. Med en sådan modell får entreprenören full frihet att utforma trafiken, vilket kan leda till lägre kostnader och en högre lönsamhet för kollektivtrafiken. Vidare blir det tydligt för marknaden om vad som är viktigt för samhället, det vill säga att fler reser kollektivt. VTI föreslår därför vidare studier och

genomförandet av kontrollerade försök, att pröva en kundvalsmodell i någon del av landet, för att utvärdera de praktiska erfarenheterna av en sådan kundvalsmodell.

Därför föreslår jag att regeringen tillsätter en utredning att utforma en kundvalsmodell och konsekvenserna av att införa en kundvalsmodell i kollektivtrafiken, först och främst i form av en pilotstudie i ett eller flera län. Utredningen och tillhörande pilotstudie bör göras i nära samverkan med företrädare för de regionala kollektivtrafikmyndigheterna och ett statsbidrag för pilotstudien bör undersökas.

Lotta Finstorp (M)